

ส่งเขาเข้ามาบ้างแฝงตัวในฝูงแกะ

เมื่ออุตสาหกรรมสุราโลกเข้าไปร่วมวงพัฒนา นโยบายถนนปลอดภัย

อุตสาหกรรมสุรามีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเหล่าบรรษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่ได้ใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น ทั้งการโฆษณา และการส่งเสริมการตลาด ในบ่อยครั้งที่แอบซ่อนไปในรูปแบบของกิจกรรมเพื่อสังคม การรณรงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะ และการพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย โดยเฉพาะ **นโยบายประเทศด้านถนนปลอดภัย (Road Safety)** ที่ดำเนินมาตรการจัดการกับปัญหาดื่มแล้วขับ มักพบว่ามียุทธศาสตร์สุราเข้าไปเกี่ยวข้องเสมอ เพราะพื้นที่นี้เป็นพื้นที่แห่งโอกาสในการเข้าไปสร้างความชอบธรรมในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของอุตสาหกรรมสุรา เพื่อรักษาภาพลักษณ์ที่ดีในขณะที่ได้จัดการปัจจัยคุกคามจากนโยบายรัฐ ปกป้องผลประโยชน์และยอดขายของธุรกิจของตนในคราวเดียว

จากงานศึกษารูปแบบและผลของอุตสาหกรรมสุราในเวทินโยบายถนนปลอดภัย พบว่า การเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและหน่วยงานรัฐของอุตสาหกรรมสุรา มิได้เป็นไปเพื่อการสร้างประโยชน์ต่อสังคมและงานด้านสาธารณสุขอย่างแท้จริง แต่เป็นการปกป้องผลประโยชน์ที่จะเสียไปจากความเข้มงวดของนโยบายรัฐ โดยในที่สุดส่งผลให้นโยบายถนนปลอดภัยต่างๆ นั้นอ่อนแอลงและไม่สามารถที่แก้ไขปัญหในระยะยาว โดยสามารถสรุปกลวิธีหลักของอุตสาหกรรมสุรา ได้ 4 วิธีหลัก ดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งกลุ่มเข้าไปทำงานแบบพันธมิตรกับผู้กำหนดนโยบาย

- กลุ่มที่จัดตั้งโดยอุตสาหกรรมสุราจะทำหน้าที่เป็นองค์กรหน้าจากเข้าไปทำงานร่วมกับโครงสร้างทางการเมืองของประเทศในการแก้ปัญหาด้านการลดอุบัติเหตุทางถนน โดยผลจากกลวิธีนี้จะทำให้กลุ่มองค์กรหน้าจากของอุตสาหกรรมสุรา มีความชอบธรรมและมีพื้นที่ในกระบวนการนโยบาย พร้อมกับการมีภาพลักษณ์เชิงบวกในการรับผิดชอบต่อสังคม

2. การเข้าไปการจัดการเนื้อหาของการรณรงค์ และระบบการจัดทำข้อมูลและงานวิจัย

- อุตสาหกรรมสุราได้เข้าไปสนับสนุนทุนวิจัยและกำกับทิศทางการวิจัย โดยหวังว่าจะเอาผลวิจัยที่ตนสนับสนุน (ซึ่งเป็นได้ว่าจะมีอคติ) ไปสื่อสารให้รู้แก่สังคมต่อ รวมถึงความพยายามเข้าไปจัดการเนื้อหาการรณรงค์มาตรการห้ามดื่มแล้วขับของรัฐ ซึ่งข้อมูลที่จัดทำโดยอุตสาหกรรมเหล่านี้ มักเลือกนำเสนอเฉพาะข้อมูลที่เสริมประโยชน์กับกิจกรรมการตลาดของอุตสาหกรรม และลดทอนงานวิจัยข้อมูลอันตรายจากการดื่ม เพื่อเบี่ยงเบนประเด็นให้สังคมหรือผู้กำหนดนโยบายไปสนใจแนวทางการแก้ปัญหาที่ไม่มีประสิทธิผลและสนับสนุนมาตรการควบคุมกันเอง (Self-regulation)

3. การเข้าไปข้อง
เกี่ยวข้องในการกำหนด
นโยบายโดยตรง
ทั้งในระดับ
นานาชาติและระดับ
ประเทศ

- อุตสาหกรรมสุราโลกพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างมากกับการทำงานขององค์การสหประชาชาติ และมีการสนับสนุนเงินทุนให้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายหรือหน่วยงานรัฐบาล ตลอดจนการลอบบี้หรือติดสินบนผ่านความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้ตัดสินใจทางนโยบาย

4. การทำตัวเป็นผู้
รณรงค์เอง เพื่อ
ทำให้เชื่อว่าตนได้
ตอบสนองต่อ
นโยบายแล้ว

- กลุ่มอุตสาหกรรมสุราแสดงบทบาทการเป็นผู้รณรงค์เรื่องเมาไม่ขับเอง โดยให้ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ โดยมีกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริม "พฤติกรรมเมาไม่ขับ" หรือ "ดื่มอย่างรับผิดชอบ" อย่างไรก็ตาม เวลา รณรงค์ว่า "เมาไม่ขับ" มักจะนำเสนอให้ถูกตีความว่า "เมาได้ ดื่มเท่าไรก็ได้ หากไม่ได้ขับรถ" ซึ่งมักจะทำร่วมกับการสนับสนุนโปรแกรมหรือโครงการที่บริการคนขับหรือรถรับส่งให้คนดื่มควบคู่ไปด้วย
- กิจกรรมอาจมาในรูปแบบ การบริจาคเครื่องตรวจแอลกอฮอล์ในลมหายใจ การสนับสนุนทุนจัดกิจกรรมอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยหวังผลเพื่อสร้างภาพลักษณ์ในการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมด้วย

วาทกรรมที่กลุ่มอุตสาหกรรมสุรามักใช้ในการรณรงค์ เช่น ผู้ดื่ม
ควรดื่มอย่างรับผิดชอบ (ซึ่งหมายถึงการดื่มเป็นเรื่องของ
ปัจเจกบุคคล) หรือ การดื่มไม่ใช่สาเหตุของอุบัติเหตุบนท้องถนน
โดยตรง

วาทกรรมประเภทนี้นับหนึ่งคือเพื่อหลีกเลี่ยงการร่วมรับผิดชอบ
ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะปัญหาที่เกิด
แอลกอฮอล์เกิดจากตัวผู้ดื่ม หรือองค์ประกอบอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุป การเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนับสนุนนโยบายด้านความ
ปลอดภัยทางถนนของอุตสาหกรรมสุรา มักเห็นพ้องกับรัฐว่าอุบัติเหตุ
จราจรเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องช่วยกันแก้ไข แต่เมื่อถึงการตอนการแก้ไข
ปัญหามักจะผลักดันให้รัฐเลือกใช้มาตรการอื่นๆ ที่ไม่ใช่การจำกัดการขาย
หรือโฆษณาหรือมาตรการที่มีประสิทธิผลน้อย เช่น เน้นเฉพาะการ
รณรงค์ ผลส่วนใหญ่คือทำให้ความเข้มแข็งของการดำเนินนโยบายเพื่อ
ลดปัญหาจากการบริโภคแอลกอฮอล์ในภาพรวมอ่อนแอลง และยังทำให้
เกิดความไม่สอดคล้องในการทำงานระหว่างหน่วยงานสาธารณสุขและ
หน่วยงานด้านการถนนปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการสร้าง
ความร่วมมือและการรับทุนอุปถัมภ์กับอุตสาหกรรมสุรา

ดังนั้น เพื่อป้องกันการมีผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้น ภาครัฐที่ทำงานเกี่ยวกับการจัดการปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งปัญหาสุขภาพและสังคม
อย่างความปลอดภัยบนท้องถนน ความรุนแรงและอาชญากรรม ทั้งผู้ทำงานด้านสาธารณสุขและผู้บังคับใช้กฎหมายด้านความปลอดภัยของประชาชน
ควรมีแนวปฏิบัติในการทำงานเดียวกันและสอดคล้องกัน (Cohesion) ในการลดการบาดเจ็บและการตายจากอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์
ควรต้องตรวจสอบความร่วมมือกับภาคเอกชนเสมอเพื่อสร้างความโปร่งใส และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันในประเด็นการแทรกแซงเหล่านี้

เอกสารอ้างอิง

Hoe, C., Taber, N., Champagne, S., & Bachani, A. M. (2020). Drink, but don't drive? The alcohol industry's involvement in global road safety. Health policy and planning, czaa097.